

Universitat de Barcelona
Facultat de Formació del Professorat
Departament de Didàctica de les Ciències Socials

L'AVALUACIÓ DE CORRECCIÓ OBJECTIVA
COM A INSTRUMENT DIDÀCTIC PER A
L'EFICIÈNCIA EN L'APRENTATGE
DE LA HISTÒRIA

TESI DOCTORAL

YOLANDA INSA SAURAS

Director: CRISTÒFOL-A. TREPAT I CARBONELL

Barcelona, 2008

TERCERA PART:

LES CONCLUSIONS

CAPÍTOL SISÉ: LES CONCLUSIONS

A partir de la informació obtinguda fins ara intentarem arribar a les conclusions, tant les referides a la hipòtesi principal, com les relacionades amb els objectius de la recerca o a d'altres que tot i no estar relacionades amb una i altres, hem considerat que poden ser d'interès per a properes recerques.

1. CONCLUSIONS EN RELACIÓ A LA HIPÒTESI

Recordem que la hipòtesi que havíem de verificar s'havia formulat de la manera següent:

¿la pràctica d'una avaluació objectiva regular en la matèria d'Història en el primer curs de l'Educació Secundària Obligatòria (ESO) pot millorar l'eficiència de l'aprenentatge de l'esmentada matèria a la vegada que no suposa un esforç excessiu per part del professorat de manera que la seva pràctica resulti viable i la seva aplicació generalitzable?

Podem concretar que les dades globals dels 1040 alumnes que van participar a la mostra va verificar la hipòtesi, ja que la nota mitjana referent a la prova final de l'alumnat que havia realitzat les proves objectives corresponia a un **6'21**, mentre que l'alumnat que no les havia realitzat obtenia com a mitjana un **5'80**.

Així, aquesta diferència de 41 centèsimes, confirmava ***la nostra hipòtesi segons la qual les proves de correcció objectiva constitueixen un element d'avaluació-aprenentatge que aplicat amb una certa freqüència en el decurs de la docència de la Història del primer curs de l'ESO, milloren l'eficiència de l'aprenentatge perquè col·laboren a disminuir la discontinuïtat en l'esforç realitzat per l'alumnat al llarg dels cursos.*** A més, aquesta tendència no només és observable de forma generalista, sinó que, excepte comptades excepcions, també observem aquesta centre

a centre, tal com queda reflectit al capítol cinquè d'aquesta tesi i com podem observar a la figura 20¹. Únicament a 5 dels 22 centres analitzats la nota mitjana de la prova final dels alumnes que no han realitzat les proves objectives és superior a aquells/es que sí que ho han fet. Tanmateix hem observat que en alguns d'aquests centres el professorat ha passat les proves en els grups més fluïdos i tot i que no es podien comparar amb el grup de control, que eren d'un nivell més alt, sí que s'havia notat que el rendiment d'aquests grup pujava en les qualificacions respecte del primer semestre quan no feien les proves objectives. Això es pot considerar també com un suport significatiu en el sentit que està formulada la hipòtesi.

2. CONCLUSIONS EN RELACIÓ ALS OBJECTIUS

A continuació enumerem els objectius tal i com estaven formulats en el disseny de la recerca per anar concloent el grau i tipus d'acompliment en el decurs d'aquesta.

- 1. Reunir un equip de professors i professores d'Història de Secundària per tal de consensuar una programació comuna de la disciplina d'Història del primer curs d'ESO en el qual el contingut d'Història de l'Art n'ocupi un 25% d'acord amb el currículum oficial vigent de la Secundària Obligatòria.***

Considerem que aquest objectiu, tal com es pot verificar al capítol quart d'aquesta tesi i als annexos corresponents s'ha assolit a plena satisfacció. Queda indicat i mostrat que és possible programar conjuntament la matèria d'Història de primer curs d'ESO (englobant un 25% d'Història de l'Art) amb un grup de 22 centres de procedències i tradicions diferents i amb un professorat relativament heterogeni. És possible que algú pugui opinar que en una recerca tenir per objectiu la construcció d'un equip no mereixi incorporar-se dins dels objectius propis d'una investigació. I això seria correcte si es tractés d'una qualsevol tesi que no estigués relacionada amb la didàctica. Tractant-se,

---

¹ Veure figura 20 a la pàgina 120 d'aquesta tesi.

però, d'una tesi de didàctica i, en més en concret de Didàctica de les Ciències Socials, la construcció d'un equip de professorat de Secundària de centres diferents allunyats entre si és una tasca realment difícil. Considerem que ja és un mèrit important, sobretot per part del director de la tesi, haver aconseguit aleatòriament la construcció d'un equip de professorat en actiu capaç de fer la mateixa programació i de passar les mateixes proves. Treballar en equip entre centres diversos per a un curs concret de la Secundària és encara avui un repte inassolit i fa que la construcció d'aquests equips siguin de fet tasques gairebé experimentals.

2. Redactar comunament tant la programació com les proves de correcció objectiva entre el setembre i el desembre del 2005.

Igualment, aquest objectiu ha estat assolit a plena satisfacció. Entre els 29 professors i professores participants a la recerca, juntament amb el Dr. Cristòfol-A. Trepal, director d'aquesta tesi i jo mateixa, s'ha assolit acord per a redactar tant la programació comuna, així com les sis proves de correcció objectiva i la prova final. Les primeres van ser redactades i aprovades entre setembre i desembre del 2005, mentre que l'elaboració de la prova final es va dur a terme durant el mes de gener de 2006. Totes aquestes proves van ser enviades, estudiades i posteriorment aprovades amb les modificacions que van estar del cas en les sessions plenàries de l'equip tal com queda reflectit a les corresponents actes².

3. Impartir entre el mes de febrer i el mes de juny de 2006 dos grups-classe d'aquesta matèria per part de cada professor/a de l'equip de recerca triats de manera aleatòria.

---

² Veure annex 8.

En aquest cas hem d'admetre que l'objectiu s'ha assolit parcialment. Podem assegurar que la primera part sí que s'ha acomplert, ja que tot el professorat va impartir la matèria pactada en els dos grups-classe tal com s'havia acordat. Però, d'altra banda, tal com ja vam explicar al capítol quart d'aquesta tesi, a partir del juny de 2006 vam descobrir que deliberadament o no quatre dels professors/es implicats/es a la recerca havien canviat un dels grups que se'ls havia assignat aleatòriament a l'inici de la recerca per un tercer grup (també òbviament impartit per ells). Malgrat això, creiem que les modificacions dels resultats globals produïts per aquests petits canvis (al cap i a la fi són 4 centres de 22 que intercanvien un grup per un altre impartit pel mateix professor/a) han de ser pràcticament insignificants i no alteren el resultat de la tendència.

4. En un dels dos grups impartit pel mateix professor/a, a més, s'introduirà una prova de correcció objectiva d'una durada màxima de 20' a 30' cada tres setmanes. Aquesta prova serà la mateixa per a tots els centres i hauran estat elaborades per l'equip de professors i professores coordinats per l'autora d'aquesta tesi.

El quart objectiu també s'ha assolit parcialment ja que no tots els centres van poder arribar a realitzar la totalitat de les 6 proves objectives previstes. Tal com vam explicar al capítol cinquè d'aquesta tesi, dedicat a l'anàlisi dels resultats, 3 dels 22 centres participants no van poder arribar a realitzar la cinquena prova per qüestions de calendari, mentre que només 7 van arribar a realitzar la sisena pels mateixos motius. De tots és sabut que, en ocasions, la voluntat per part del docent d'impartir tota la matèria es contradiu amb la realitat del dia a dia a l'aula.

5. Analitzar els resultats finals estadístics de tots els grups per tal de contrastar els resultats d'aprenentatge i el seu grau d'eficiència per tal de verificar, si és del cas, la hipòtesi.

Tal com hem esmentat anteriorment, hem dedicat un capítol sencer d'aquesta tesi, el cinquè, a l'anàlisi dels resultats, per tant és obvi que aquest objectiu s'ha assolit a plena satisfacció. De la mateixa manera, la primera part d'aquest propi capítol, detalla com la nostra hipòtesi queda íntegrament verificada.

6. Elaborar una única prova d'assaig obert final per a tots els grups seguint el model aproximat del tipus de prova de les competències bàsiques –model que l'alumnat i el professorat ja coneixen-- a fi de comparar-ne els resultats de mitjana entre els qui han realitzat la prova objectiva i els qui no l'han fet al llarg del curs. Aquestes proves serien corregides per dues persones alienes al procés de la recerca i se'n faria la mitjana numèrica si la distància no és superior a dos punts. En cas que sigui superior es buscaria un tercer corrector la puntuació del qual faria mitjana amb el resultat anterior més proper.

Aquest objectiu també s'ha assolit a plena satisfacció. Efectivament, la prova final que havia estat elaborada conjuntament per tots els participants a la recerca, va ser realitzada per gairebé la totalitat de l'alumnat (1011 dels 1040 totals)³ i, finalment, va ser corregida no per dos, sinó per tres persones (tot i que cada examen va ser avaluat per dos d'ells) totalment alienes al procés de la recerca. Igualment tal i com estava previst, en els casos que la diferència entre els dos avaluadors era superior a dos punts (fet que es va donar en molt pocs i excepcionals casos), la prova va ser corregida per, en aquest cas, un quart avaluador, i es va fer la mitjana tal com queda descrit al nostre objectiu.

7. Explotar a partir d'una enquesta prèvia de l'alumnat i l'ajut del programa informàtic SPSS tot tipus de creuament de dades (socials, d'expectativa d'estudis posteriors, de gènere, d'hàbitat, etc.) amb els

---

³ Amb una diferència de 29 deguda a baixes durant el curs i a alumnes que per malaltia o altres possibles motius van faltar a classe el dia que es realitzava aquesta prova.

resultats d'aprenentatge per tal d'esbrinar si és donen algunes tendències o constants que en aquests moments s'ignoren i que poden constituir la base de properes recerques sobre un aspecte clau de la Didàctica de la Història.

Aquest objectiu també s'ha assolit plenament, ja que actualment disposem d'una base de dades en el programa informàtic SPSS 12.01 de més de 1000 alumnes de primer d'ESO que és prou representativa de Catalunya com per obtenir informació i creuaments d'interès. Les dades obtingudes a través de l'enquesta que es va passar a tot l'alumnat a l'inici del curs, juntament amb les notes obtingudes a les proves objectives i final, ens han fet arribar a algunes conclusions que considerem interessants i que detallem en el següent apartat.

3. ALTRES CONCLUSIONS D'INTERÈS

Cal tenir present que totes aquestes dades són contrastades amb els seus gràfics corresponents al capítol cinquè d'aquesta tesi, el que està precisament dedicat a l'anàlisi dels resultats. Entre els diferents resultats obtinguts, destaquem els següents:

- ***L'alumnat nascut a Catalunya obté una mitjana de la prova final lleugerament més alta que els nascuts a fora.***
- ***Els i les alumnes pertanyents a les classes socials considerades com a altes obtenen una nota mitjana de la prova final que els que formen part de les classes baixes.***
- ***La formació dels pares també influeix en la nota dels fills, ja que, com es comprova, a estudis més superiors del pare i/o de la mare, la qualificació dels alumnes és més alta.***
- ***La nota de la prova final és més alta quants menys germans té l'alumne, essent així els fills/es únics/ques els que aconseguen els millors***

resultats. És més, la mitjana de la prova final de l'alumne va disminuint en quant l'alumne/a té més germans.

- *La llengua materna de l'alumnat també influeix en els seus resultats acadèmics, donant com a resultat de millor a pitjor nota el següent: catalanoparlants, bilingües, castellanoparlants i altres. Potser el més interessant d'aquest cas és el fet que queda demostrat que el bilingüisme no comporta cap disminució ni alentiment en l'aprenentatge, tal com s'ha considerat en ocasions.*
- *L'alumnat que declara practicar un esport, una activitat extraescolar o, fins i tot ambdues coses alhora, obté una nota de la prova final bastant superior a l'alumnat que declara no realitzar cap d'aquestes activitats.*
- *Les expectatives de futur de l'alumne també influeixen en la nota de la prova final. Així, les notes més altes són obtingudes pels alumnes que tenen previst anar a la universitat, seguit d'aquells que potser encara no pensen en anar a la universitat, però sí de moment en cursar el Batxillerat. Mentre que a la cua d'aquesta estadística apareixen els que tenen pensat buscar una feina.*
- *I, finalment, també hem detectat que el grau d'interès que l'alumnat té per la història també resulta influent en els resultats de la prova final. Encapçalant les mitjanes apareixen els i les alumnes als quals la història els interessa molt o els qui reconeixen que aquesta és la matèria que més els agrada. A continuació, la nota mitjana va disminuint al mateix temps que el seu grau d'interès per l'assignatura.*

Però, a banda d'aquests resultats obtinguts pròpiament del creuament estadístic de dades, també considerem interessant mostrar altres conclusions procedents, per exemple, de l'enquesta final realitzada pel professorat participant.

- *Les proves de correcció objectiva permeten avaluar un tipus de coneixement diferent al de la prova oberta. A més, a primer d'ESO l'alumnat encara té*

mancances importants per expressar-se per escrit, i amb aquest tipus de proves, poden demostrar els seus coneixements.

- *Les proves de correcció objectiva motiven i agraden a l'alumnat per ser diferents, ràpides de fer i de corregir. Com que aquestes proves es passen aproximadament cada tres setmanes., l'alumnat es veu forçat a estudiar de forma més sovintejada i això contribueix al resultat final. D'altra banda, com que poden ser corregides de forma conjunta, ajuden a repassar.*
- *El fet de tenir l'examen amb anterioritat també ajuda al professor/a a preparar-se millor els temes i les unitats i a distribuir-se el temps de les classes.*

4. CONSIDERACIONS FINALS

I, finalment, voldríem destacar el fet de que aquesta tesi doctoral confirma els resultats de les recerques anteriorment citades, ja amb una mostra de més de 1000 alumnes de tota Catalunya, la qual podem considerar com a prou representativa.

D'altra banda, aquesta recerca deixa diverses línies d'investigació obertes i susceptibles d'ésser tractades amb d'altres investigacions. A continuació, en detalllem algunes:

- *Quin o quins tipus de coneixement idènticament avaluable amb una prova de correcció objectiva que amb una prova oberta i quin o quins no.*
- *De quina manera influeix la llengua materna o el fet de ser bilingüe en el procés d'aprenentatge de l'alumnat.*
- *De quina manera influeix la procedència social o la formació acadèmica dels pares en el procés d'aprenentatge de l'alumnat.*
- *De quina manera influeix el fet de ser fill/a únic/a o el nombre de germans en el procés d'aprenentatge de l'alumnat.*
- *De quina manera influeix disposar de l'examen i les preguntes concretes en el procés d'ensenyament del professorat.*

Finalment, no voldria concloure aquesta tesi sense destacar que no només ha estat un plaer per al meu director i per a mi dur-la a terme, sinó que a través de les seves enquestes, hem detectat que per a gran part del professorat participant també ha esdevingut una bona experiència i que en general els ha semblat interessant i funcional. Potser només per això totes aquestes pàgines ja valguin la pena.